

Kugbɔnlieku kùa Pier kεle' kù nnɔ **Nà wɔngeh kugbɔnku kuu te ma bo**

Kugbɔnku kuu te ki de' Kristo yaab ke nɛ, nɛ ki yé micɛbm ya gber. Pier wà kεle' kù nnɔ ye u'kuum ya yo baa'-a! (1:13) U kεle' kù nɔ Kristo yaab n̄ tiere u'wɔknm bó nɛ. U tɔke' bε ki ye bε n̄ li nɔmbe bi là nɔmbe mitetem mà kí n̄ɛ bi'tekjim bo nnɔ, kí li pε bi wɔkn' bε nà nnɔ bo (iyul 1). Kugbɔnku kuu ya gber mɔh nin bitonnɛnñabonsɔknb ya tonnenku nin bi'tetefenfɛnm nɛ (iyul 2), ki tɔkeh Yonbdaan Yesu li baa ní lidaali là ya gber (iyul 2).

Tɔ, Kristo yaab ya nikpiɛkb kpo' nɔ Yesu nɔ biɛ ki baa' ní, nɛ n̄ bɛke' binib bà yεbe, ba ji bɛn n̄ nɛn' bà. Ama Kristo yaab gu wɔ ma, nɛn nɛ wɔngeh Uwien ya minku, kime u yé nisaal ke nisaal n̄ lèbre u'tetem nɛ.

Pier saakreh Kristo yaab ya gbɛnɛnt bε n̄ li nɔmbe kuminku mitekjim ni, kí li gu lidaali là Yesu Kristo li baa ní. U tɔkeh bε ki teh bi la gɔh, kime nil nɔ bɛn lidaali là u li baa ní.

Pier wà kεle' kugbɔnlieku kuu nnɔ ye wɔ n̄ kεle kù uyo wà nnɔ ki laa' bi bɛnde' Pɔl ya gbɔnt tuba bó nɔ (3:15). Nil la nuunh wɔ n̄ cii bi kεle' tigber tà ya tingi u'tiema tuɔm bo (1:20), Mifuɔñaanm ya tɔrm nɛ yé nibonn nà ciɛke.

Ifuonde

1 Min Simən Pier, n yé *Yesu Kristo ya tonsənl nε, ki yé u'tond mə. N kiəh kugbənku kuu n̄ de ninbi bà teke' *Yesu Kristo wà yé ti'Wien nin ti'N̄miənl ki jin' mənmənm tən tinbi nnə nε. Wən *Yesu Kristo nε cère' ni teke' wə ki jin', kime u yé wà cuube nε.

2 Uwien n̄ juoke nε kí gbien, kí cère ní li ȳməbe uyenduənciən kí n̄ε ni bən wə, ki liebe' ki bən Yonbdaan *Yesu ma nnə bo.

Kristo yə li ȳməbe mitetem mā

3 U'tuəm bo nε u de' te nà kε li tore te tí li fuobe, kí li pε u'sen bo mənmənm, ki cère' ti bənde' wà yin' te kí n̄ε u'tiema kpiēke nin u'tiema nimənt bo nnə.

4 Tu ya bont bo nε u de' te u là pùon' ki ye u li de te tibont tà, tū yé tiboncient ki mən ki gbien' nnə. Tu ya bont nε li cère tibonbiert tà te uŋendun wuu ni binib ya nun fəke tu'bo nnə ji la coh nε mənku. Nnə nε ni li ȳməbe Uwien ya tetem.

5 Nən bo, tūore mən kí n̄ikn kí li ȳməbe mitetemənmənm kí pukn ni'tekjim bō, kí li ȳməbe mibənm kí pukn ni'tetemənmənm bō,

6 kí li co ni'ba kí pukn ni'bənm bō, kí li ȳməbe kuminku kí pukn ni coh ni'ba ma nnə bo, kí li pε Uwien ya sen bo mənmənm, kí pukn kuminku bō.

7 Ni pε Uwien ya sen bo mənmənm la, n̄ li yé təb ten ninjieb yé təb ma bo. Ni yé təb ten ninjieb yé təb ma bo la, n̄ li yé binib kε mə.

8 Kime ni ȳməbe mi ya tetem ki pε mi'bo ki joh inun bō la, m̄i li cèreh ní li sənh itùon, nε itùon nnə n̄a n̄ juore fənm. M̄i li cère ní tūore kí bənde ti'Yonbdaan *Yesu Kristo mə.

9 Ama wà n̄a ȳməbe mitetem nnə la, u lənh dəmudəmu nε, ki te tən ujuən. U sunde' n̄o ki ye Uwien səkrek' ki n̄en' u là teh ibiere yà nnə n̄o.

10 N'yaabε, Uwien nε yin' nε ki gènde' nε. Nen bo, cère mεn ni'nun n̄ li móñ ní li teh nà wɔngeh ki teh wɔñ nε yin' nε ki gènde' nε. Ni teh nnø la, na n̄ tûre kí kɔ biil ni fiebu.

11 Nnø nε Uwien li teke nε tinojεr tule, kí cère ní kɔ ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ti'Nmienl ya bεl là nja ñmøbe gbenm nnø ni.

Li pε men Yesu ya tondb ya wɔknm bo

12 Nen bo nε n li tuu ki tiereh nε tibont bugbεn bó nin ni ben tû ma kε, ki pe bi tɔke' nε tigbemɔnt tà nnø bo móñmóñm nnø.

13 N laan bie ki fuobe ma n maale' ki ye n̄ mən n̄ li tiεn nε tibont bugbεn bó ñø ni la gøh tu'bo nε.

14 Kime n ben ki ye uyo wà sien' n li fuobe nja ji yεbe tεn ti'Yonbdaan *Yesu Kristo nin u'yul là tɔke' nni ma bo.

15 Ama n li ñikn kí cère n t̄ taa' n'yaam ki bure' móñmóñ la, ní li tuu ki tiεn tibont bugbεn bó nε.

16 Tø, na yé ti taa' unisaal ya yεnfuom ya gbeiyenkaar nε ki tɔke' nε ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya baam nin u'tuɔm ya gbeø, ama ti'nunbu nε laa' u'yεbn.

17 Imòn, u laa' lisel nin ukpiεke Baa Uwien saan, uyo wà wɔñ Uwien wà ñmøbe ukpiεke u yεbe ka t̄ ñmøbe u kpe nin bà nnø là len' ki ye: «Wà sɔ yé n'Bijε, n yíe wɔ cεen nε n'yεnm sɔnge u'bo ki gbien'.

18 Nε tinbi móñmóñ là cii' uniεke nnø bó paaki bó uyo wà tinbi nin wɔñ là te Uwien ya juøl bo nnø.

19 Nnø nε ti tûore' ki du ki ye *Uwien ya ñøbonsøknb là tɔke' tigber tà nnø tû te. Ní móñ ní tûore kí pele itub nε kí cenge tû. Tû te tεn

lifrl nε wendeh nà saan biike ki gu nè ní faa ηɔ litenŋεŋmaasel* ní wende ni'fèl ni.

20 Kpiε mεn kí bende kí ye *Uwien ya ñəbonsəknb ya gber tà kεle' *Uwien ya gbənku ni nnɔ, uba ηa ní fre kí səkn tù nin u'tiema yεnfuom,

21 kimε nil ηa kpele ki taa' u'tiema yíem ki səkn' Uwien ya ñəbon, ama *Mifuoñaanm ne là cère' binib səkn' Uwien ya ñəbon.

2

Bà wəknh kutonnenku ya gber

1 Uyo bo binib là te Uwien ya nib ni ki yih bi'ba *Uwien ya ñəbonsəknb, ki səkndeh kutonnenku tən binib te ní'mə ni ma ki yih bi'ba biwənwəknb, ki wəknh kutonnenku nɔ. Bi li taa ucekn kí taa miwəknm mà yé kutonnenku kí kuən ni'ni kí tuln binib, haali kí t̄ niε mənən kí ye ba ben bi'Cenbaa wà dε' bε ki wiε'. Bi li tien nnɔ ne ki nuunh bi'tiema tudere ne Uwien ní gben bi'gber na ní taande.

2 Binib li paan bi'sənsəndl bo ki yεbe. Ben bo nε binib li len tigbəmənt ya sen bo fənfənm.

3 Bi li yé binib bà ηa gbuokeh like nε, kí taa tiñɔŋmaagber kí lere kí ji nε. Ama bi bonde' haali uyoyo bε ní bu bε tibuur tà nnɔ ηa ηməbe pεrm; bi'tudere mə ηa ηməbe juorm.

4 Kimε Uwien ηa dàan' u'tondb bà bii' nnɔ ya tub ya dεrm. Ama u taa' bε ki wiε' kubùoku kùa ñɔ ka ηməbe bien, ki biike ni nε, ki cère' bi lùo tikurdəkr ki te len, ki gu tibuur ya daali.

5 Wa dàan' binib bà là te uŋendun wuu ni haali uyoyo bo ya tub ya dεrm. Ama u là cère' miwuɔm

---

* **1:19** Migbiirm miε ni bi ye *litenŋεŋmaasel* la, bi niireh Kristo nε.

kun' nin bà ḥa boh wɔ ma nnɔ, u là ḥmiɛn' Nowe nɛ nin binib bilole ki pukn'. Wɔn Nowe nɛ là tɔkeh binib tigbemɔnt.

⁶ Uwien là dɛre' Sodɔm nin Gomɔr yaab ya tub ki cère' idu bugben teke' umu ki wɔn' ki ḥmaare' ḥɔ wenli bo nè n̄ li yé kudiɛku bà ḥa li boh wɔ nnɔ bo nɛ.

⁷ U là ḥmiɛn' Lɔt, ugbemɔndaan wà ya yɛnm là saa' idu nnɔ ya nib ya tetem bo ki gbien' nnɔ nɛ. Bi là pe lisɔnsɔndl bo nɛ ki teh bi'yɛnm yie nà.

⁸ Lɔt nin bɛn nɛ là kɔ, nɛ idaan ke u lɛnh, ki ciih bi teh nà ke, nɛ n̄ wi wɔ bi'tùonfenfɛnm nnɔ bo cɛɛn, kime u yé ugbemɔndaan nɛ.

⁹ Nen nɛ wuɔn' ki ye Uwien bɛn u li tien ma kí n̄en binib bà pe u'bo mibiikm ni, kí guure tibuur ya daali kí dɛre bà ḥa cuube ya tub.

¹⁰ U li tùɔre kí dɛre bà pe tigbɛnɛnt yie tibonbiɛrt tà bo, ki fe tijɔknt ya bont ya tienm, ki yindeh Uwien ya yonbdent nnɔ ya tub nɛ.

Biwɔnwoknb bà wɔknh kutonnɛnku nnɔ, ba fenge bonn, ki ḥmɔbe tigbengt, ki mɛngreh lifɛl ki sukreh nà ke ḥmɔbe ukpiɛke paaki bó.

¹¹ Uwien ya tondb bà ḥmɔbe mituɔm nin ufaa ki cɛn' be nnɔ mɔnɔn ḥa sukreh ki biindeh nà ke ḥmɔbe ukpiɛke paaki bó nnɔ Yonbdaan ya nun bó.

¹² Ama binib nnɔ yé ijɔr nɛ, ki te tɛn ipie, ki te ki de' be n̄ li coh yì ki kuuleh. Bi sukreh bà bɛn nà nɛ, ki li kpo tɛn tiwɛnt,

¹³ ki li le utudere, wun nɛ yé bi'tùonbiɛre nnɔ ya paaku. Bi'yɛnm sɔnge be n̄ li sɔnh isɔnsɔndtùon kuwensiiku nɛ. Ninbi nin bɛn taan' ki jinh la, bi'yɛnm sɔnge be n̄ li lereh nɛ nɛ. Bi yé tijɔknt nɛ, ki ḥmɔbe ife.

14 Bi'yεnmaale kε pε bipiib bo nε. Bi teh ibiere nε ka jiireh, ki lereh ki coh bà ya tekjim ña faa. Ba gbuokeh bont nε bi'yεnmaale kε pε tu'bo, ki yé binib bà te minjùum ni.

15 Bi wiε' usεnmənmən nε ki tùre' ki paan' Bosər ya bijε Balam ya sεn bo. Wən Balam nε là yé ilike ki gbien' ki tuo' bi pεn' wə u tien' nà bre.

16 Ama Uwien cère' uñuun len' minilm ki biin' Balam ki pien' wən Balam *Uwien ya ñəbonsəknl ya jərtuon.

17 Biwənwəknb bà wəknh kutonnənku nnə te tən iñunbunkuon nε, ki te tən titewolgbənt tà kutafaaku tuke tū. Uwien bonde' bε mifənm nà saan biike cīnm ño.

18 Bi lienh tigbenjt ya lenm nε ma ñməbe tingi, ki sənh isənsəndtùon yà bi'mənku pε i'bo nnə, ki lereh ki coh binib bà wiε' bà tùre' ya sεn na laan wuəke' nnə.

19 Ki təkeh bε ki teh bi pε bi'bo la, bi li le liwel nε bən bugben ji yé tibont tà teh bε fənm nnə ya yonbe, kime unil teh nà n̄i t̄i mən' wə ki gbien' wa ji li fre kí wiε nè la, u yé n̄i yonb nε.

20 Binib bà bənde' *Yesu Kristo wà yé Yonbdaan ki yé Uñmiənl nnə ñən' bi'ba uñendun wuu ya jəknt ya bont ni ño. Bi liebe' ki kən' tu'ni, ki cère' tū mən' bε ki t̄i gbien' ba ji li fre kí wiε tū la, bi li tien fənm kí cən bi là te mikpiəkm ma bo.

21 Kime ba bi bənde' tigbəmənt ya sεn la, n̄i bi tu nin bε n̄i bənde wù ño kí wiε Uwien ya gber tà bi là wəkn' bε tū nnə.

22 Nà li tu bε nnə li wuən kí ye mikpənjənm miε yé imòn nε. Mən si: «Usəngbənl liebe' ki jin' u'siint», nε «Bi sii' fanga ki gben', u liebe' ki t̄i binbinde' liwəbl

ni.»

3

Yonbdaan lì li baa ne

¹ N'jötiebe, n kiēh kugbənlieku sō n de ne. Tu'ke tule ni n tiereh ne ni'ke ḥo n tore ne ní li ḥməbe iyənmaalmənmən ne.

² Li tien mən *Uwien ya ñəbonsəknb là juo' ki təke' ne tigber tà nnə, kí li tien Yonbdaan, Uñmienl là sən' u'tondb ni'saan bi təke' ne u'gber tà nnə mə.

³ Ni li kpie kí bende nà si: idenførkə ya yo binib li te ne, kí li yé binib bà leh ki səreh binitəb, kí li fuobe bi'yənəm yé ma bo,

⁴ ki lienh ki teh: «*Yesu pùon' ki ye u li baa ní-a! U nín ji juore' la? Kime ti'baambə kpo' haali uyoyo ḥo ama ni'ke juore' ki te tən uñendun ya cincinyo ne.»

⁵ Bi lienh nnə ma nnə bi sunde' ḥo ki ye Uwien là len' ne kutaaku nin kitink ñen' haali uyoyo. U taan' miñunm bùol liba ki cère' kitink ñen' upaan bo.

⁶ U là liebe' ki cère' miñunm yebre' ki kun' nin uñendun ya nib nin nà ke là fuobe uyo bo.

⁷ Ama Uwien len' ki ye kutaaku kuu nin kitink kiə nə li te ne ki gu lidaali là u li bu binib tibuur, kí gben bà ḥa boh wə nnə ya gber. Nən daali ne umu li wi kutaaku nin kitink ke.

⁸ Ama n'jötiebe, na bi li sunde nibonn niba bó ne. Nən si: uwien uba te tən ibin liturl ne Yonbdaan bo, ne ibin liturl mə te tən uwien uba.

⁹ Yonbdaan ḥa n taande u pùon' ki ye u li tien nà nnə bo tən binib biba maaleh ma bo. U ḥməbe kuminku ni'bo, kime wa yé uba n kpo kí juore fənm, ama u yé unil ke n lèbre u'tetem ne.

¹⁰ Yonbdaan li baa ní lidaali là li ci binib tен unasu nε. Nen daali nε kutaaku li gben kí tien kuwaaku kí gbien, nε tibont tà kε te ku'bo nnø n wi. Kitink nin tibont tà kε te ki'bo nnø mø li wi.

¹¹ Tibont nnø ke li wi ma nnø, ní møn, ní li yé bε ya nitunbu? Ní kpε ní li fuobe Uwien yíe ma bo nε, kí li boh wø,

¹² ki gu lidaali là Uwien li bu binib tibuur nnø ní baa tonm. Nen daali nε umu li wi kutaaku nε limuuwøl ní donde tibont tà kε te ku'bo.

¹³ Ama Uwien là pùon' ki ye u li tien kutefènku nin kitinfènk, kí cère tigbemønt ní li te tu'bo. Ti gu nen nε.

¹⁴ Nen bo, n'jætiebε, ni gu ni'daali ma nø, li ñikndeh men ñø u lá baa'la, wø ní le ni te uyenduøn ni, ka ñmøbe jøknt, ka gbè niba saan.

¹⁵ Ní li bøn kí ye ti'Yonbdaan minden' ki wuøke' ma nnø, ní yé ni ya ñmerm nε. U ya sen bo nε ti'ninje Pøl wà ti yíe wø nnø kele' nε kugbønku kí nε Uwien de' wø miyønfuom mà nnø bo.

¹⁶ U'gbønt ke ni, u ye wø ní len tuu ya gber bo la, u lienh nnø nε. Nibembe saan ya ciim faa nε, nε binib bà ñø bøn niba, ka tukn' wøknm miba bo coh tu'tingi ki lèbreh tøn bi lèbreh *Uwien ya gboñku ni ya gbøtør ya tingi ma bo, ki tulndeh bi'ba.

¹⁷ Nen bo, n'jætiebε, n juø' ki tøke' nε sø. Li bøn men, ki la cère bà ñø boh Uwien, ki tøre' nnø ní lere nε ní paan bi'bo, kí lúo ni se usensien wà ki faa nnø.

¹⁸ Ama tøre men kí li bøndeh ti'Yonbdaan nin ti'Nmienl *Yesu Kristo ki joh inun bø, kí cère u'juokm ní li yøbreh ni'saan. Wøn si ukpiëke fœnfennø nin uyo wà ñø ñmøbe gbenm. [Ami].

**Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo**
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

---

x

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6